

СЕКЦІЯ 3.
Інноваційні технології та диджиталізація у
відновленні соціально-економічного потенціалу
України та підтримці ветеранів

УДК 330.341.1(477):005.332.4]:004.738.5

Кльоба Руслан,
PhD аспірант
Лабораторії проектів та ініціатив,
Волинський національний університет імені Лесі Українки,
м. Луцьк, Україна
kloba.ruslan@vnu.edu.ua

ОЦІНКА ВПЛИВУ СМАРТ-СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ
НА ІННОВАЦІЙНУ АКТИВНІСТЬ
ТА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ

Смарт-спеціалізація стає ключовим інструментом для стимулювання інноваційного розвитку та підвищення конкурентоспроможності регіонів України. Ця стратегія, заснована на визначенні пріоритетних секторів економіки з високим потенціалом зростання, сприяє концентрації ресурсів та зусиль на досягненні конкурентних переваг у цих секторах.

Оцінка впливу смарт-спеціалізації на інноваційну активність та конкурентоспроможність регіонів України є важливим завданням для розуміння її ефективності та визначення напрямків вдосконалення. Для цього використовуються різні методи. Серед них поширеними є економетричні моделі, що дають можливість проаналізувати статистичні дані та оцінити вплив смарт-спеціалізації на такі

показники, як кількість патентів, публікацій у наукових журналах, інвестиції в інновації, експортний потенціал тощо.

Порівняльний аналіз передбачає систематичне вивчення динаміки розвитку інноваційної активності та конкурентоспроможності в регіонах, які прийняли рішення щодо імплементації стратегії смарт-спеціалізації та тих, що утримуються від цього курсу. Цей метод дослідження може використовуватися для об'єктивної оцінки впливу стратегії смарт-спеціалізації на розвиток регіонів.

Детальний аналіз досвіду окремих регіонів, що успішно впровадили стратегію смарт-спеціалізації дає можливість ідентифікувати ключові фактори успіху та ризики, пов'язані з впровадженням цієї стратегії.

Опитування та інтерв'ю з експертами, представниками бізнесу, науково-дослідницьких установ та органів влади є ще одним методом дослідження, що допомагає збагатити розуміння впливу стратегії смарт-спеціалізації на інноваційну активність та конкурентоспроможність.

Дослідження, проведені в Україні та інших країнах, свідчать про те, що смарт-спеціалізація має позитивний вплив на інноваційну активність та конкурентоспроможність регіонів. Регіони, які впровадили цю стратегію, демонструють вищі темпи зростання інвестицій в інновації; збільшення кількості патентів та публікацій у наукових журналах; підвищення конкурентоспроможності продукції та послуг на світовому ринку; диверсифікацію економіки та зменшення залежності від одного сектору; створення нових робочих місць та підвищення рівня життя населення.

Вплив смарт-спеціалізації на інноваційну активність та конкурентоспроможність може варіюватися залежно від факторів, таких як:

- рівень розвитку інноваційної інфраструктури, адже наявність наукових парків, інкубаторів бізнесу, дослідницьких центрів сприяють трансферу технологій та комерціалізації інновацій.

- залученість стейкхолдерів та участі уряду, бізнесу, наукових установ, громадянського суспільства в процесі розробки та реалізації стратегії смарт-спеціалізації.

- ефективність впровадження стратегії: чітке визначення пріоритетних секторів, розробка та реалізація комплексу заходів для їх підтримки, моніторинг та оцінка результатів.

- якість людського капіталу: наявність кваліфікованих кадрів, які відповідають потребам пріоритетних секторів економіки.

- сприятливе інституційне середовище: нормативно-правові акти, які стимулюють інноваційну діяльність та співпрацю між стейкхолдерами.

Для посилення впливу смарт-спеціалізації на інноваційну активність та конкурентоспроможність регіонів України перш за все, необхідно створити сприятливе інституційне середовище, включаючи розробку та прийняття нормативно-правових актів, що стимулюють інноваційну діяльність та співпрацю між урядом, бізнесом, науковими установами і громадянським суспільством. Запровадження податкових пільг, грантів та інших інструментів а також спрощення процедур отримання дозволів та ліцензій для інноваційного бізнесу сприятиме розвитку інноваційної активності.

Щодо розвитку інноваційної інфраструктури, необхідно зосередитися на створенні наукових парків, інкубаторів бізнесу, дослідницьких центрів та технологічних хабів. Підтримка розвитку венчурного капіталу для фінансування інноваційних стартапів та сприяння створенню і розвитку бізнес-ангелів, які інвестують в інноваційні проекти на ранніх стадіях, є необхідним для забезпечення належного фінансового підґрунтя для інноваційних підприємств.

Для ефективного впровадження смарт-спеціалізації в регіонах України важливою є підтримка інвестицій в інновації, що може бути

досягнуто через запровадження податкових пільг та грантів для компаній, які інвестують у дослідження та розробки, а також створення державних фондів, які співфінансують інноваційні проекти разом з приватним бізнесом. Важливим кроком є також впровадження програм державних закупівель інноваційної продукції та послуг.

Підвищення кваліфікації робочої сили, впровадження програм навчання та перепідготовки кадрів за напрямками, що відповідають потребам пріоритетних секторів економіки, сприятиме розвитку необхідних навичок у працівників. Співпраця між освітніми закладами та бізнесом для підготовки фахівців з необхідними навичками, а також запровадження програм дуальної освіти, які поєднують навчання в університетах з практичною роботою на підприємствах, створять умови для підготовки висококваліфікованих спеціалістів.

Невід'ємною складовою успіху є залучення стейкхолдерів до процесу розробки та реалізації стратегії смарт-спеціалізації. Активна участь уряду, бізнесу, наукових установ та громадянського суспільства забезпечить комплексний підхід до впровадження змін. Створення консультативних рад та робочих груп за участю представників різних груп стейкхолдерів, а також забезпечення прозорості та відкритості процесу розробки та реалізації стратегії сприятимуть ефективній комунікації та співпраці.

Своєчасно вносити необхідні корективи дасть можливість моніторинг та оцінка результативності впровадження смарт-спеціалізації. Розробка системи показників для оцінки впливу смарт-спеціалізації на інноваційну активність та конкурентоспроможність, а також використання результатів моніторингу для покращення стратегії та підвищення її ефективності є важливими кроками у цьому напрямку.

Велике значення також має обмін досвідом між регіонами щодо успішних практик впровадження смарт-спеціалізації. Організація навчальних програм та семінарів для представників органів влади,

бізнесу та наукових установ сприятиме поширенню найкращих практик. Співпраця з іншими країнами, які мають успішний досвід впровадження смарт-спеціалізації, допоможе перейняти корисні підходи та адаптувати їх до українських реалій.

Отже, смарт-спеціалізація є перспективним інструментом для стимулювання інноваційного розвитку та підвищення конкурентоспроможності регіонів України. Результати оцінки її впливу свідчать про позитивний вплив на інноваційну активність та конкурентоспроможність. Впровадження рекомендацій щодо удосконалення цієї стратегії дозволить регіонам України максимально ефективно використовувати її потенціал для досягнення своїх цілей.

Успішна реалізація смарт-спеціалізації потребує спільних зусиль уряду, бізнесу, науки та громадянського суспільства. Тільки за умови тісної співпраці та скоординованих дій можна перетворити Україну на країну з потужною інноваційною економікою та високим рівнем конкурентоспроможності регіонів.

Список використаних джерел:

1. Платформа смарт-спеціалізації. Електронний ресурс. URL: <https://s3platform.jrc.ec.europa.eu/what-we-do>
2. Український інститут міжнародної політики. Електронний ресурс. URL: <http://www.uiip.org.ua/uk/>
3. Індустрія 4.0. Електронний ресурс. URL: <https://www.industry4ukraine.net/publications/smart-speczializacziya-v-ukrayini-yakoyu-maye-buty-czilova-model/>
4. Pavlikha N., Tsymbaliuk I., Voichuk M., Kolomechiuk V. City marketing as the integrated development Instrument: sustainable development and smart growth “Business Education in the 21st Century”, Book of abstracts of the second International Scientific Conference on Business and Economics (ISCBE’18), May 25, 2018, Tetovo, Republic of Macedonia, 2018 p. С. 32.

5. Павліха Н. В., Войчук М. В. Організаційно-економічні засади управління сталим розвитком міста: Монографія. Луцьк : Вежа-Друк, 2019. 236 с.
6. Pavlikha N., Voichuk M., Kolomechiuk V. Leipzig Charta: Sustainable city development for smart future perspective in European Union. The economy of Bulgaria and the European Union in the global world: Management, marketing and entrepreneurship, corporate control and business development in Bulgaria and in the EU. Collective Monographs of Scientific Articles. Sofia: UNSS, 2018. P. 117–126.
7. Pavlikha N., Tsymbaliuk I., Luhova M. Strategic benchmarks of regions of Ukraine convergence based on the investment activity intensification. Development of the innovative environmental and economic system in Ukraine: collective monograph / ined. V. Khudolei, T. Ponomarenko. OKTAN PRINT s.r.o. 2019. Czech Republic. P. 22-45.
8. Pavlikha N., Khomiuk N., Demianchuk O., Shelenko D., Sai L., Korneliuk O., Naumenko N., Skorohod I., Tsymbaliuk I., Voichuk M. Economic Assessment of Inclusive Development of Territorial Communities Within Rural Areas: A Case Study Of Ukraine. *Ad Alta: Journal Of Interdisciplinary Research*, 2021. VOL. 12, ISSUE 1, SPECIAL ISSUE XXV. Pp. 97–104. URL: <https://www.magnanimitas.cz/ADALTA/120125/PDF/120125.pdf>
9. Pavlikha N., Khomiuk N., Demianchuk O., Shelenko D., Sai L., Korneliuk O., Naumenko N., Skorohod I., Tsymbaliuk I., Voichuk M. Economic assessment of inclusive development of territorial communities within rural areas: a case study of Ukraine. *Ad alta: journal of interdisciplinary research*. 2022. Volume 12, Issue 1, Special XXV. P. 97-104.
10. Цимбалюк І. Фіскальний простір інклюзивного розвитку регіону в умовах фінансової децентралізації: теорія, методологія, практика [Текст] : монографія / Ірина Олександрівна Цимбалюк. – Луцьк : Вежа-Друк, 2022. – 1 електрон. опт. диск (CD-ROM). – Об’єм даних 8,65 Мб. ISBN 978-966-940-399-5
11. Павліха Н.В., Цимбалюк І.О., Хомюк Н.Л., Войчук М. В., Савчук А.Ю., Коломечюк В.В., Цимбалюк С.М. Безпека сталого розвитку регіонів та територіальних громад України на засадах інклюзивного зростання: монографія. Луцьк : Вежа-Друк. 2022. 514 с. ISBN 978-966-940-430-5
12. Цимбалюк І. Інноваційна модель розвитку як нова економічна парадигма повоєнного відновлення України. UKRAINE INNOVATE: сучасні моделі для відновлення: збірник тез доповідей V Міжнародної мультидисциплінарної науково-практичної конференції (Луцьк, 25 жовтня 2023 р.). / За заг. ред. Павліхи Н.В. Луцьк : Вежа-Друк, 2023. 211 с. С. 88-92. <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/23080>